

УДК 338.48

Косовська К.Р.¹, Журба І.Є.²

¹ студ. гр. ТУР-21, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький

² д-р. екон. наук, проф., Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький

РОЗВИТОК КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Хмельницька область вважається однією з найперспективніших для розвитку туризму в Україні. Її вигідне географічне положення, сприятливий клімат, багатство природних ресурсів і значний історико-культурний потенціал роблять регіон особливо привабливим для туристів.

Область займає третє місце в Україні за кількістю пам'яток архітектури національного значення, серед яких замки, палаци та історичні комплекси. За даними Хмельницької обласної військової адміністрації [5], тут налічується 2442 пам'ятки історії, 205 пам'яток архітектури, 105 археологічних пам'яток, а також 463 пам'ятки мистецтва.

Одним з найпопулярніших туристичних об'єктів Хмельниччини є місто Кам'янець-Подільський, унікальний комплекс історико-культурних споруд, що поступається лише Києву та Львову. Серед архітектурних пам'яток виділяється Кам'янець-Подільська фортеця, що є візитною карткою міста та входить до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. У місті проводяться різноманітні культурні та фестивальні заходи, які набули популярності не лише в нашій країні, а й за її межами, тому до початку повномасштабного вторгнення вони були однією з ключових особливостей туристичного розвитку області [4].

Меджибіж також відомий своїми фортифікаційними спорудами. Туристів приваблює чудова фортеця «Білий Лебідь», пам'ятка фортифікаційної архітектури XVI століття, а також відомий на весь світ єврейський некрополь. Меджибізька фортеця є однією з найстаріших на Поділлі. У довоєнні роки тут проводився літній Всеукраїнський історичний фестиваль «Стародавній Меджибіж», який приваблював туристів з усієї країни [2].

Село Сатанів відзначається руїнами могутнього кам'яного замку XVI століття. Сатанівська синагога – кращий приклад синагоги оборонного типу, які залишилися до нашого часу, вона одна з найстаріших у Східній Європі та є однією з найбільш значущих в Україні [3].

У 2023 році ДАРТ оновило перелік «Туристичних магнітів України», до якого увійшли історичні та природні пам'ятки Хмельниччини, такі як Сатанівський замок, місто Кам'янець-Подільський, селище Бакота, Національний природний парк «Подільські Товтри» та Меджибізька фортеця (рис. 1) [1].

Рисунок 1 – Туристичні магніти Хмельницької області

У зв'язку з початком повномасштабної війни туристи віддають перевагу відпочинку на безпечних та спокійних територіях, найчастіше у західних регіонах України. Враховуючи відсутність військових дій на території Хмельницької області, туризм під час війни продовжує розвиватися тут.

Хмельницька міська рада затвердила Програму розвитку туризму області на 2021 – 2025 роки, яка має на меті забезпечити стійкий розвиток туризму в регіоні, перетворивши його на конкурентоспроможну галузь, що сприятиме соціально-економічному розвитку та покращенню якості життя населення, а також популяризації України в світі [6].

Незважаючи на те, що місцева влада продовжує впроваджувати та вести активну програму щодо розвитку туризму, зокрема культурно-пізнавального, Хмельниччина все одно стикається з проблемами, які заважають досягти поставлених цілей. Ці проблеми включають малорозвинену транспортну інфраструктуру, малу кількість засобів розміщення з сучасним рівнем комфорту, високий вплив сезонності на більшість туристичних програм і недостатню рекламну кампанію.

Попит на сучасну інфраструктуру, унікальні послуги та безпеку зростає, тому туристичні фірми повинні підвищувати професійний рівень персоналу,

вдосконалювати якість надання туристичних послуг та дбати про безпеку туристів відповідно до умов сьогодення. Туристичним підприємствам слід урізноманітнювати діяльність, додаючи до основних послуг, таких як розміщення і екскурсії, майстер-класи для виготовлення сувенірів, що залишать приємні спогади. Також варто впроваджувати гастрономічні зупинки для ознайомлення з автентичними стравами Хмельниччини та Поділля.

Прикладом успішного туристичного розвитку є Італія, що акцентує увагу на історичних традиціях та гастрономічному туризмі. У регіонах, таких як Тоскана та Умбрія, туристичні кластери виробників оливкової олії та вина активно пропонують екскурсії та дегустації. В Ірландії, відомій своєю кельтською культурою, туристи можуть брати участь у майстер-класах з виготовлення традиційних виробів.

Не менш важливим завданням є розвиток маркетингової стратегії та реклами історичних об'єктів області та туризму в цілому, адже це сприятиме охопленню та впізнаваності, а також зможе привабити потенційних інвесторів для подальшого розвитку території. Потрібно створити та активно вести соцмережі, поширювати актуальну інформацію про роботу культурних об'єктів.

В умовах сьогодення, навіть коли тури проводяться на заході країни, важливо, щоб вони передбачали наявність по маршруту укриттів та захисту під час повітряної тривоги. У питаннях безпеки туристів можна взяти до прикладу досвід Ізраїлю та Хорватії: необхідно враховувати на туристичних об'єктах моменти з укриттями, у музеях мають з'явитись повноцінні плани евакуації цінностей, готелі з бомбосховищами користуються найбільшим попитом.

Отже, умови воєнного стану неодмінно впливають на туристичну галузь, але відсутність військових дій у Хмельницькій області створює можливості для подальшого розвитку культурно-пізнавального туризму. Проте, на шляху до досягнення повного туристичного потенціалу стоять проблеми, які потребують негайного вирішення для приваблення і задоволення потенційних туристів. Рекомендується активне впровадження запропонованих заходів щодо

вдосконалення туристичної інфраструктури та просування області як цікавого туристичного напрямку.

Список використаних джерел:

1. ДАРТ розширив карту туристичних магнітів. *Державне агентство розвитку туризму України*. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dart-rozshiriv-kartu-turistichnih-magnitiv> (дата звернення: 18.10.2024).
2. Меджибізький замок. URL: <https://inside-ua.com/places/medzhybizkyi-zamok> (дата звернення: 17.10.2024).
3. Подільська Швейцарія: 7 причин провести вихідні в Сатанові. URL: <https://zruchno.travel/News/New/2585?lang=ua> (дата звернення: 18.10.2024).
4. Програма «Популяризації туристичного потенціалу міста Кам'янця-Подільського на 2016-2020 роки». *Офіційний веб-сайт Кам'янець-Подільської міської ради*. URL: <https://kam-pod.gov.ua/> (дата звернення: 18.10.2024).
5. Хмельницька обласна військова адміністрація. URL: <https://www.adm-km.gov.ua/> (дата звернення: 17.10.2024).
6. Шостою сесією обласної ради схвалено сім регіональних програм. *Хмельницька обласна рада*. URL: <https://km-oblrada.gov.ua/shostoyu-sesiyeyu-oblasnoyi-rady-shvaleno-sim-regionalnyh-program/> (дата звернення: 19.10.2024).